

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Semaine du 29 janvier au 2 février 2023

Souguia n° 81

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Tsaar Baalei Haim (1)

(La souffrance animale)

- Les sources -

La Souguia de cette semaine est la première sur « Tsaar Baalei Haim », l'interdit de faire souffrir un animal. Nous commencerons par étudier les sources de cette loi, pour ensuite nous pencher sur les détails de la Halakha : quelles limites à l'interdit, peut-on faire souffrir si c'est pour les besoins humains, doit-on aider un animal qui souffre, peut-on faire des expériences en laboratoire pour les progrès de la médecine, peut-on chasser ou pêcher, l'interdit concerne-t-il aussi les petits insectes, les jeux impliquant la souffrance animale sont-ils permis, est-il permis d'avoir un animal de compagnie, doit-on éviter la souffrance à un animal même si cela implique de transgresser un interdit de la Torah ?

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁלֵא יֵאָרַע דְּבַר תִּקְלָה עַל יָדֵי, וְלֹא אֶכְשֵׁל בְּדַבֵּר הַלְכָה, וְיִשְׁמְחוּ בִּי חֲבֵרֵי, שְׁלֵא אֵמַר עַל טֵמְא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טֵמְא, וְלֹא עַל מִתָּר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מִתָּר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבֵּר הַלְכָה וְאֶשְׁמַח בָּהֶם. כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי דַעַת וְתַבּוּנָה. גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁשִׁמְתָּ חֻלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וְלֹא שִׁמְתָּ חֻלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׁאֲנִי מְשַׁכְּמִים וְהֵם מְשַׁכְּמִים. אֲנִי מְשַׁכְּמִים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשַׁכְּמִים לְדַבְרֵי בְטָלִים. אֲנִי עֹמֵל וְהֵם עֹמְלִים. אֲנִי עֹמֵל וּמְקַבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רֵץ וְהֵם רְצִים. אֲנִי רֵץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רְצִים לְבָאָר שְׁחַת. שְׁנֵאָמַר וְאִתָּה אֱלֹהִים תּוֹרְדִם לְבָאָר שְׁחַת. אֲנִשִּׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יִחַצּוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֶבְטַח בְּךָ

Programme du dimanche et lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de
Chimon ben Moche

Programme sur deux jours : comment les Richonim voient-ils une preuve avec l'âne de Bilaam ? D'après cette preuve, TBH (tsaar baalei haim) est-il Minhatorah ou Derabanan ? A la lecture des versets, Bilaam aurait-il été Hayav Mitah d'avoir frappé son âne ?

במדבר פרשת בלק פרק כב

וַתֵּרָא הָאֵתוֹן אֶת־מִלְאָךְ יִקְוֶךָ וַתִּרְבֹּץ תַּחַת בִּלְעָם וַיַּחֲרֹאֲף בִּלְעָם וַיַּחֲרֹאֲף בִּלְעָם וַיִּרְא אֶת־הָאֵתוֹן בְּמַקְלָו וַיִּפְתַּח יִקְוֶךָ אֶת־פִּי הָאֵתוֹן וַתֹּאמֶר לְבִלְעָם מִה־עֲשִׂיתִי לָךְ כִּי הִכִּיתֵנִי זֶה שְׁלֹשׁ רַגְלָיִם וַיֹּאמֶר בִּלְעָם לְאֵתוֹן כִּי הִתְעַלְלַת בִּי לֹא יִשְׁחָרֵב בְּיָדִי כִּי עָתָה הִרְגַּתִּיךָ וַתֹּאמֶר הָאֵתוֹן אֶל־בִּלְעָם הֲלוֹא אֲנֹכִי אֶתְנֶךָ אֲשֶׁר־רָכַבְתָּ עָלַי מֵעוֹדָךְ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה הֲהִסְכַּן הִסְכַּנְתִּי לַעֲשׂוֹת לָךְ כֹּה וַיֹּאמֶר לֹא וַיִּגַּל יִקְוֶךָ אֶת־עֵינָיו בִּלְעָם וַיֵּרָא אֶת־מִלְאָךְ יִקְוֶךָ נֹצֵב בְּדָרְךָ וְחָרְבוּ שְׁלֹפָה בְּיָדוֹ וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָאָפִי: וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי מִלְאָךְ יִקְוֶךָ עַל־מַה הִכִּיתָ אֶת־אֶתְנֶכָּה זֶה שְׁלוֹשׁ רַגְלָיִם הִנֵּה אֲנֹכִי יֹצֵאתִי לִשְׁטוֹן כִּי־יִרַט הַדָּרָךְ לְנִגְדִי: וַתֵּרָאֵנִי הָאֵתוֹן וַתֵּט לִפְנָיִךְ זֶה שְׁלֹשׁ רַגְלָיִם אוֹלֵי נִטְתָּה מִפְּנֵי כִּי עָתָה גַם־אֶתְנֶכָה הִרְגַּתִּי וְאוֹתָהּ הִחַיִּיתִי:

מדרש הגדול במדבר פרשת בלק פרק כב פסוק לב

אמר רבי יוחנן צער בעלי חיים דאורייתא דכתיב על מה הכית את אתנך.

מורה נבוכים חלג פרק יז

[...] ואמנם אמרם צער בעלי חיים דאורייתא, מאמרו על מה הכית את אתנך וגו', הוא על דרך ההשלמה לנו, שלא נלמד מדת האכזריות ולא נכאיב לבטלה ללא תועלת, אבל נכון אל החמלה והרחמנות, ואפילו באי זה בעלי חיים שיזדמן, אלא לעת הצורך, כי תאוה נפשך לאכול בשר, לא שנשחט ע"ד האכזריות או השחוק [...]

פירוש חסידים

הרסו כל מעשה גרמות שאדם גורם צער לחבירו נענש ואף אם יעשה צער על חנם לבהמה כגון שמישים עליה משאוי יותר מאשר יכולה לשאת ומכה אותה ואינה יכולה ללכת * עתיד ליתן את הדין שהרי צער בעלי חיים דאורייתא . כתיב בענין בלעם למה הבית אתנך כנגד שאמר לו יש חרב בידי כי עתה הרגהיך לכן נהרג בחרב ואנה הזהיר שהרי בבני נח לא מצינו

La Guemarra tente de prouver que l'obligation d'aider son prochain à charger ou décharger son animal en difficulté provient de TBH. Quelle est sa conclusion ? Cette loi concerne-t-elle aussi les cas où le propriétaire refuse d'aider ? Le propriétaire est non-juif ? Pouvez-vous prouver que TBH implique aussi de retirer la souffrance d'un animal même si je n'en suis pas la cause initiale ?

שמות פרשת משפטים פרק כג פסוק ה

כִּי־תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנֵאךָ רֹבֵץ תַּחַת מִשְׁאוֹ וְחִדַּלְתָּ מֵעֲזֹב לוֹ עֲזַב תַּעֲזֹב עִמּוֹ:

כתר יונתן (המיוחס לתנא יונתן בן עוזיאל) **רש"י**

(facultatif)

עזב תעזב עמו - עזיבה זו לשון עזרה, וכן (דברים לב לו) עצור ועזוב, וכן (נחמיה ג ח) ויעזבו ירושלם עד החומה, מלאוה עפר לעזוב ולסייע את חוזק החומה. כיוצא בו (דברים ז יז) כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני וגו', שמא תאמר כן, בתמיה, לא תירא מהם. ומדרשו, כך דרשו רבותינו כי תראה וחדלת פעמים שאתה חדל ופעמים שאתה עוזר. הא כיצד, זקן ואינו לפי כבודו, וחדלת, או בהמת נכרי ומשאו ישראל, וחדלת: עזב תעזב עמו - לפרק המשא. מלמשקל ליה, מליטול משאו ממנו:

אם תראה חמור של שונאך שאתה שונא לו על חטא שאתה יודע בו לבדך רובץ תחת משאו ותינמע לנפשך מלהתקרב לו עזוב תעזוב בהיא השעה את השינאה שבליבך עליו ותפרוק ותטען עמו:

דברים פרשת כי תצא פרק כב פסוק ד

לא-תראה את-חמור אחיך או שורו נפלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו:

רמב"ן (facultatif)

רש"י הקם תקים - זו טעינה. להטעין משאוי שנפל מעליו: עמו - עם בעליו, אבל אם הלך וישב לו, ואמר לו הואיל ועליך מצוה אם רצית לטעון טעון, פטור: והוסיף במצות הטעינה להזהיר עליה במצות לא תעשה, כי בתורה אמר (שמות כג ה) עזב תעזב עמו, מצות עשה. ועוד הוסיף "נופלים בדרך", כי שם אמר "רובץ תחת משאו", ולא הזכיר שם רק החמור שדרכו לטעון משוי גדול וירבץ תחתיו. ואמר בכאן "אחיך" ושם "אויבך" ו"שונאך", לאמר תעשה עמו כן וזכור האחוה ותשכח השנאה: **רמב"ן** (facultatif) והוסיף במצות הטעינה להזהיר עליה במצות לא תעשה, כי בתורה אמר (שמות כג ה) עזב תעזב עמו, מצות עשה. ועוד הוסיף "נופלים בדרך", כי שם אמר "רובץ תחת משאו", ולא הזכיר שם רק החמור שדרכו לטעון משוי גדול וירבץ תחתיו. ואמר בכאן "אחיך" ושם "אויבך" ו"שונאך", לאמר תעשה עמו כן וזכור האחוה ותשכח השנאה:

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא לב.

מתני' מצאה ברפת. בגמרא מפרש מאי אלטרין: היסה צבים הקצרום. והוא כהן: או שאמר לו אל תחזיר. והוא במקום שהוא מותר לילך שם: הלך וישב לו. הבעלים: אבל לא לטעון. בגמרא מפרש:

גמ'

דלית ציה חסרון כיס. אם לא יטעון: פריקה איס ציה חסרון כיס. שהצדקה נשכרת תחת משאה: לומר לך פריקה בחנם. אבל טעינה לא נכטוית אלא בשכר *הלכך אי לא כתב פריקה ואסיא מק"ו מטעינה הוה אמינא דיו לצא מן הדין להיות כנדון מה טעינה בשכר אף פריקה בשכר: לא מסיימי קראי. למשמעות טעינה הלכך אי כתיב חד הוה אמינא לפריקה אתא: רובץ תחת משאו. משמע שצריך לפרוק: דרמו אינהו וטעונייהו באורחא. אף המשא מוטל על הקרקע שצריך לטעון:

דין של הדיוטות: **מתני'** מצאה ברפת אין חייב בה ברה"ר חייב בה יואם היתה בבית הקברות לא יטמא לה אם אמר לו אביו היטמא או שאמר לו אל תחזיר לא ישמע לו *פרק וטעון פרק וטעון אפילו ארבעה וחמשה פעמים חייב שנאמר יעזב תעזב יהלך וישב לו ואמר הואיל ועליך מצוה אם רצונך לפרוק פרוק שנאמר עמו אם היה זקן או חולה חייב מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון ר"ש אומר אף לטעון רבי יוסי הגלילי אומר אם היה עליו יתר על משאו אין זקוק לו שנאמר תחת משאו משאוי שיכול לעמוד בו:

להלן יכבד את ה' מהונך הלכך לציית ליה קמ"ל דלא לשמע ליה: מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון: מאי אבל לא לטעון אילימא אבל לא לטעון כלל מאי שנא פריקה דכתיב עזב עמו טעינה נמי הכתיב *הקם תקים עמו אלא מצוה מן התורה לפרוק בחנם ולא לטעון בחנם אלא בשכר ר"ש אומר *אף לטעון בחנם תנינא להא דת"ר פריקה בחנם טעינה בשכר ר"ש אומר זו וזו בחנם מאי טעמייהו דרבנן דאי ס"ד כר"ש לכתוב רחמנא טעינה ולא בעי פריקה ואנא אמינא ומה טעינה דלית בה צער בעלי חיים וליכא חסרון כיס חייב פריקה דאית בה צער בעלי חיים וחסרון כיס לא כל שכן אלא למאי הלכתא כתביה רחמנא לומר לך פריקה בחנם טעינה בשכר ורבי שמעון מאי טעמא משום דלא מסיימי קראי ורבנן אמאי לא מסיימי קראי הכא כתיב רובץ תחת משאו התם כתיב נופלין בדרך דרמו אינהו וטעונייהו באורחא משמע ורבי שמעון נופלין בדרך אינהו וטעונייהו עלוייהו משמע אמר רבא

לב: אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

מדברי שניהם נלמד צער בעלי חיים דאורייתא. וא"ת א"כ אמאי עוקרים על המלכים ולא מדרכי האמורי (ע"ז דף 77) וי"ל משום דכבוד מלך ונשיא עדיף כמו כל תשחית דנדחה מפני כבודם דלונקלוס (א) שרף על ר"ג ע' מנה לורי פ"ק דע"ו (ס) ועוד דכיון דכתיב את סוקיהם תעקר קל לדחות מפני המלך: **מי לא עסקינן דאדחבי והכי במילי משוקיה.** וא"ת מ"מ נדרוש ק"ו מטעמיה דלית בה חסרון כיס וי"ל כיון דטעמיה שיש בה חסרון כיס לא הו"ל בשכר דמ"ש מפריקה א"כ אף טעמיה דלית בה חסרון כיס נמי הו"ל בחנם ופריקה נכתבה לדרוש שום דרשה אחרת:

מב"ל דה"ק סבר דזקוק לו. המקשה סבור דה"ק נמי ידרוש משאו שהוא יכול לעמוד בו ושאינו יכול לעמוד בו נהי דאין חייב לסייע בחנם משום דלית ביה מלות פריקה מ"מ בשכר חייב לסייע משום דער בעלי חיים ולרבי יוסי הגלילי דסבר דער בעלי חיים לאו דאורייתא וא"ת ליה לקמן (דף 77) דטעמיה בשכר מ"ש טעמיה מפריקה וי"ל דרשינן ק"ו מחסרון כיס דלכתוב טעמיה גרידא דיש טעמיה שאין בו חסרון כיס וכ"ש פריקה אלא כבז פריקה לאגמורי דטעמיה בשכר וכיון דטעמיה שאין בה חסרון כיס הו"ל בשכר היכא דלית בה חסרון כיס נמי דהיינו היכא דבטיל משוקיה הו"ל בשכר דלפני מטעמיה דלית בה חסרון כיס והשתא לא נא להוכיח רק דלער בעלי חיים דאורייתא ולא לקיים שמע ק"ו יש להוכיח דלער בעלי חיים דאורייתא דלפטר

שק"ו הו"ל מחסרון כיס כדפרישית לר' יוסי וא"ת ולמאן זקוק לו מדרבנן וי"ל דכל הסוגיא מוכתרת דאי עבר בעלי חיים לאו דאורייתא אינו חייב לסייעו אפי' בשכר כדאמרין בסמוך וכי ליתיה למריה בהדיה ליעזב גביה בשכר ולעולם דער בעלי חיים דאורייתא אכל אי הו"ל דרבנן פטור היה אפילו בשכר וכן בתר הכי דקאמר ואי אמרת לאו דאורייתא אמאי מטפל ציה ולישני מדרבנן: **ואי לאו דאורייתא אמאי מטפל ציה.** וא"ת והלא בספרי דרש שונאך אפילו שונא עובד כוכבים וי"ל דלמכתא בעלמא היא דבערבי פסחים (פסחים דף ק"ג: ושם) מוקי בשונא ישראל:

ולתענינה יין אסור אין זקוק לה. אבל שאר דברים זקוק ואפילו לטעון משום איבה: **אמאי** וחדלת. וא"ת ולישני בחנם אבל בשכר חייב ולעולם דער בעלי חיים דאורייתא וי"ל דחדלת משמע לגמרי: **ואי** במעניה אמאי עזוב. וליכא למימר דבטיל משוקיה דאם כן רישא נמי:

מדרכי שניהם. מדקאמרי תרווייהו פריקה עדיפא: ואפילו ר"ש לא קאמר. דלטרין למכתב פריקה: אלא משום דלא מסיימי קראי. לטעמיה: לאו משום דער בעלי חיים. והכי יליף מה טעמיה דליכא דער בעלי חיים חייב פריקה דליכא דער בעלי חיים לא כ"ש: מי לא עסקינן. וכי אין

המקרא מדבר אף בהולך לסמורה דלדחבי בטיל משוקיה: **פדע.** דלרבנן דפליגי עליה דר"ש ולר"ש דער בעלי חיים דאורייתא: **מכלל דס"ק.** דרבי יוסי הגלילי רבנן ור"ש: זקוק לו. ואמאי זקוק לו אי משום מלות עזב מעזב הא כתיב משאו הראוי לו אלא משום דער בעלי חיים: לא דרשינן משאו. למשא הראוי לו דמשאו כל משא שעליו משמע: **וסדע.** דהכי הו"ל דדחיינא לך דלער בעלי חיים לאו דאורייתא: **ענין גביה.** משום דער בעלי חיים ועל כורחו יכול שכי: **לימא מסייע ליה.** לרבה דאמר לעיל דער בעלי חיים דאורייתא: **מטפל ציה.** לפרוק משאה: אי אמרם (א) לאו דאורייתא. וטעמא משום איבה הו"ל מש"ה אין זקוק לה שכול להשמט ולומר דבר אסור הו"ל לנו: **פ"ק ולהטעמיה.** ולעולם דאורייתא ורישא תנא מטפל ציה זין בפריקה זין בטעמיה פריקה משום דער בעלי חיים וטעמיה משום איבה ולהטעמיה יין אסור דלאו דער איכא ולא איבה איכא אין זקוק לה: **הסס** בטעמיה. לקמיה פריך הא בפריקה כתיב: **משום צערא דישאלך** שרין להשתות שם: **בחמר עובד כוכבים.** ואין בעל המשא שם ועל העובד כוכבים לטעון: **מאי פסקת.** וכי פסקת הדבר כן דכל בהמת עובד כוכבים הו"ל חמר עובד כוכבים וכל בהמת ישראל הו"ל חמר ישראל: **שונא שאמרו.** קס"ד שונא שאמרו אשונא דקרא קאי דמשמעי בפריקה כי מרלה אמור שונאך רובן וגו': **אשונא דמפנין קאי.** אהך מתניתא דלעיל דשונא לטעון הו"ל רובן

בעלי חיים לאו דאורייתא אמאי מטפל בה כבהמת ישראל התם ימושם איבה הכי נמי מסתברא דקתני אם היתה טעונה יין אסור אין זקוק לה אי אמרת בשלמא לאו דאורייתא משום הכי אין זקוק לה אלא אי אמרת דאורייתא אמאי אין זקוק לה ה"ק ולהטעמיה יין אסור אין זקוק לה תא שמע יבהמת עובד כוכבים ומשאוי ישראל וחדלת ואי אמרת דער בעלי חיים דאורייתא אמאי וחדלת עזב תעוב מבעי ליה ה"לעולם דער בעלי חיים דאורייתא התם במעניה אי הכי אימא סיפא יבהמת ישראל ומשאוי עובד כוכבים עזב תעוב ואי במעניה אמאי עזב תעוב משום דער דישאלך אי הכי אפילו רישא נמי רישא יבהמת עובד כוכבים סיפא בחמר ישראל מאי פסקת סתמא דמלתא איניש בתר חמריה אויל והא וחדלת ועזב תעוב בפריקה הוא דכתיבי (א"ל) הא מני רבי יוסי הגלילי היא דאמר (ב) דער בעלי חיים לאו דאורייתא ת"ש (ג) אוהב לפרוק ושונא לטעון מצוה בשונא כדי לכוף את יצרו ואי סלקא דעתך דער בעלי חיים דאורייתא הא עדיף ליה אפ"ה כדי לכוף את יצרו עדיף ת"ש (ד) שונא שאמרו שונא ישראל ולא שונא עובד כוכבים אי אמרת דער בעלי חיים דאורייתא מה לי שונא ישראל ומה לי שונא עובד כוכבים מי סברת אשונא דקרא קאי אשונא (ה) דמתניתין קאי תא שמע רובן

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא ל"ג.

ירובץ ולא רבצן רובץ ולא עומד תחת משאו ולא מפורק תחת משאו משאווי שיכול לעמוד בו ואי אמרת צער בעלי חיים דאורייתא מה לי רובץ ומה לי רבצן ומה לי עומד הא מני ר' יוסי הגלילי היא דאמר צער בעלי חיים דרבנן ה"ג מסתברא דקתני תחת משאו משאווי שיכול לעמוד בו מאן שמעת ליה דאית ליה האי סברא רבי יוסי הגלילי ש"מ ומי מצית מוקמת לה כרבי יוסי הגלילי והא קתני סיפא תחת משאו ולא מפורק מאי לא מפורק אילימא לא מפורק כלל הא כתיב 'הקם תקים עמו אלא פשיטא לא מפורק בחנם אלא בשכר מאן שמעת ליה דאית ליה האי סברא רבנן לעולם ר' יוסי הגלילי היא ובטעינה סבר לה כרבנן ת"ר ואי יכי תראה יכול אפי' מרחוק

רובץ. מקרה הוא לו שרובץ תחת משאו בפעם הזאת: ולא רבצן. הרגיל בכך: ולא מפורק. והוא צריך טעינה. ולקמן פריך הכתיב הקם תקים: יכול מרחוק. והטיל עליו שילך שם: מדדה עמו. לאחר

Les mots du jour à apprendre :

Charge	טוען
Décharge (verbe)	פּוֹרֵק
Aide / Abandonne	עֲזִיב

Etres vivants	בְּעֵלֵי חַיִּים
Il n'est pas présent	לִיְתֵה
Souffrance	צֶעַר

Programme du mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de

Chimon ben Moche

Selon la Guemarra suivante, est-on obligé d'éviter une souffrance animale même si on n'est pas à la cause ? Doit-on transgresser un interdit Derabanan ? Déoraïta ?

קבח: מפנין פרק שמונה עשר שבת

בשר תפוח מפני שהוא מאכל לחיה. תימה לימא מפני שהוא מאכל לכלבים וי"ל דכרבי יהודה אמר ואינו מסריח כפירוש הקונטרס אלא חי ליה וכל מידי דחי ליה לאינש לא מקנה לכלבים אבל מפני שהוא מאכל לחיה מותר לטלטלו דכל ישראל בני מלכיס הם ורבי חסדא דלא שרי בשר תפל מהאי טעמא לית ליה כל ישראל בני מלכיס: **אין** עוקרין בהמה חיה ועוף. לספרים דגרסי רה"ר הן כרייתא פליגא אקמיימא בתרתי דדייקין הא דדווי מדדין אפילו כרה"ר ולעיל קתני דווקא בחזר ותו סיפא דמוקמת לתרגולת דאין מדדין כרה"ר ולעיל קתני דאפי' בחזר לא ולספרים דגרסי אין עוקרין בהמה חיה ועוף בחזר אחי ספיר: קמ"ל איתובי פירבא דעתה. אע"ג דנפרק בתרא דיומא (דף פג.) אמר חולה אין מאכלין אותו צויה"כ אלא ע"פ מומחה והכא (ס) שריא משום יתובי דעתא היינו שומר יכולה היולדת להסתכן על ידי פחד שמתפחד שמא אין עושין יפה מה שהיא זריכה ממה שיסתכן החולה ברעב: רבא

בשר תפוח מפני שהוא מאכל לחיה מים מוגולין מפני שהן ראויין לחתול רשב"ג אומר כל עצמן אסור לשהותן מפני הסכנה: מתני' (ס) כופין את הסל לפני האפרוחים כדי שיעלו וירדו תרנגולת שברחה דוחין אותה עד שתכנס מודין עגלין וסייחין (ס) אשה מדרה את בנה אמר רבי יהודה אימתי בזמן שהוא נוטל אחת ומניח אחת אבל אם היה גורר אסור: (גמ' אמר רב יהודה אמר רב בהמה שנפלה לאמת המים מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה ואם עלתה עלתה מיתבי (ס) בהמה שנפלה לאמת המים עושה לה פרנסה במקומה בשביל שלא תמות פרנסה אין כרים וכסתות לא לא קשיא יהא דאפשר בפרנסה הא דאי אפשר בפרנסה אפשר בפרנסה אין ואי לא מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה והא (ס) קא מבטל כלי מהיכנו סבר מבטל כלי מהיכנו דרבנן (ס) צער בעלי חיים דאורייתא ודחי דרבנן:

בשר תפוח מפני שהוא מאכל לחיה מים מוגולין מפני שהן ראויין לחתול רשב"ג אומר כל עצמן אסור לשהותן מפני הסכנה: מתני' (ס) כופין את הסל לפני האפרוחים כדי שיעלו וירדו תרנגולת שברחה דוחין אותה עד שתכנס מודין עגלין וסייחין (ס) אשה מדרה את בנה אמר רבי יהודה אימתי בזמן שהוא נוטל אחת ומניח אחת אבל אם היה גורר אסור: (גמ' אמר רב יהודה אמר רב בהמה שנפלה לאמת המים מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה ואם עלתה עלתה מיתבי (ס) בהמה שנפלה לאמת המים עושה לה פרנסה במקומה בשביל שלא תמות פרנסה אין כרים וכסתות לא לא קשיא יהא דאפשר בפרנסה הא דאי אפשר בפרנסה אפשר בפרנסה אין ואי לא מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה והא (ס) קא מבטל כלי מהיכנו סבר מבטל כלי מהיכנו דרבנן (ס) צער בעלי חיים דאורייתא ודחי דרבנן:

Peut-on trouver une autre source de l'interdit de TBH selon le Méiri et le Hinoukh ? Selon votre réponse, comment expliquer le doute de la Guemarra de Baba Metsia étudiée auparavant pour savoir si TBH est MinHatorah ?

בית הבחירה למאירי מסכת בבא מציעא דף לב עמוד ב

ממה שראינו במשנתנו שהחמירה תורה בפריקה יותר מבטעינה למדנו על צער בעלי חיים שאנו מזהרים עליו מן התורה בכל מקום ואף על פי שפשוטו של מקרא לא ראינו בו חלוק בין פריקה לטעינה מ"מ כבר כתבה תורה בפירוש לא תחסום שור בדישו [...]

ספר החינוך פרשת כי תצא מצוה תקצו

שלא לחסום בהמה בשעת מלאכה

(א) שלא נמנע הבהמה מלאכול ממה שתעבוד בו בשעת עבודתה, כגון שתדוש תבואה או תשא תבן ממקום למקום על גבה שאין רשות לנו למונעה מלאכול ממנה, ועל זה נאמר [דברים כ"ה, ד'] לא תחסום שור בדישו. משרשי המצוה ללמד עצמנו להיות נפשנו נפש יפה בוחרת היושר ומדבקת בו ורודפת אחר החסד והחמלה, ובהרגילנו אותה על זה אף על הבהמות שלא נבראו רק לשמשנו לחוס עליהן לחלק להן חלק מיגיעת בשרן, תקח לה הנפש דרכה בהרגל זה להטיב אל בני אדם ולשמור אותם מהעביר עליהם הדרך בשום דבר שראוי להם ולשלם שכרם ככל אשר יעשו טוב ולהשביעם מאשר ייגעו בו, וזה הדרך ראויה ילכו בה עם הקודש הנבחר [...].

שם פרשת ראה מצוה תנא

מצות שחיטה

[...] כבר כתבתי בסוף סדר צו באיסור דם בסימן קמ"ח ובראש אחרי מות עשה דכסוי הדם בסימן קפ"ה [מצוה קפ"ז] בענין הרחקה שהרחיקה ממנו התורה דם כל בשר מה שידעתי. ואומר גם כן על צד הפשט כי **מצות השחיטה** היא מאותו הטעם, לפי שידוע כי מן הצואר יצא דם הגוף יותר מבשאר מקומות הגוף, ולכן נצטוונו לשחטו משם טרם שנאכלהו, כי משם יצא כל דמו ולא נאכל הנפש עם הבשר. **ועוד** נאמר בטעם השחיטה מן הצואר ובסכין בדוק, כדי שלא נצער בעלי החיים יותר מדאי, כי התורה התירן לאדם למעלתו ליזון מהם ולכל צרכיו, לא לצערן חינום, וכבר דברו חכמים הרבה באיסור צער בעלי חיים בבבא מציעא [ל"ב ע"ב] ובשבת [קכ"ח ע"א] אם הוא אסור דאורייתא, והעלו לפי הדומה שאסור מדאורייתא [...].

Les mots du jour à apprendre :

Quand ?	אימתי
Poussin	אפרוח
C'est une difficulté	קשיא

Programme du mercredi

*L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de
Chimon ben Moche*

Selon vous, dans la Guemarra suivante, Rabbi avait-il transgressé l'interdit de TBH ? Apprend-on qu'un homme est punissable pour TBH ? La preuve qu'il rapporte à sa servante est-elle suffisante pour dire que TBH est MinHatorah ? Selon le Hida, quel Hidouch la Guemarra enseigne-t-elle concernant la Chehita ?

השוכר את הפועלים פרק שביעי בנא מציעא פה.

ר"ש הא דאמרן. דקאמר אתה ארי בן שועל: בני כפירה. במס' פסחים שהיו נשיאים ובשביל שראו להלל שהיה גדול בתורה ועלה אללן מבבל עזבו נשיאותן ומינוהו נשיא עליהן: דחו להלל דעדיף מינייהו. והלכות שהיו נשאלות מהן בבית המדרש נעלמות מהן וזושין בדבר: חביבין יסורין. שראה שהועילו יסורין של ר"א שלא שלטה בו רימה: נלמירא. אכן שבמקום קטנים: לפירא. חולי שבחך הפה ושמו מיסג"א: אהוריידיה. שומר סוסין: כיסא. מספוא: עזר קליה. דרבי: לקלייהו. דחיותא: פליא לרישיה כנגפי דרבי. החביא את ראשו תחת כנפי כסותו: אמרי.

הוה עתיר משבור מלכא. פי מזל בהמותיו של רבי כדאשכחן נמי כדראשית רבה (פי טו) זבל בהמותיו של יצחק ולא כספו וזהו של אבימלך: אסמירא

ובני בתירה ויונתן בן שאול רבן שמעון בן גמליאל הא דאמרן בני בתירה⁶ דאמר מר הושיבוהו בראש ומינוהו לנשיא עליהן ויונתן בן שאול דקא"ל לדוד ואתה תמלוך על ישראל ואני אהיה לך למשנה ממאי דלמא יונתן בן שאול דחזא דגריד עלמא בטר דוד

ברקיעא: כנשא ביסא. מכבדת הבית: שדיין בני כרכושא. היו מוטלין שם בני חולדה: ואפי' הכי. דלא אתא מיטרא בהנהו שני: כי הו עקרי פוגלא. טון: ממשרא. מן הערוגה: הוה קיימא צירא מליא מיא. היתה הגומא עומדת מליאה מיס: שוכרסו כשמונה. מחמת יופיו: אסמכיה כרבי. היה קורין אותו רבי כדי שיתקנה וישים (אל) לבו על ת"ת: ואשגמיה. מסרו לר' שמעון ללמדו תורה: כל יומא הוה אמר. אותו הבן: לקרייהו אנה אויל. לעירי אני חפץ לילך: מומי עווכה דא. בשבועה הנחתי זאת ולא אשאל עוד לילך: ולוקח נפשו. המלמדו תורה קונהו לבן: עזר מערה. שנתחבאו שם ר' שמעון בן יוחי ור' אלעזר בני י"ג שנה במס' שבת (דף נב:): שמקפה אס בניו. שהיה רגיל לאמר אקפה את בני (ט) כשנשבע: ורבי למה ליה כולי האי. לחזור על בני אחריס

בני בתירה נמי דחו להלל דעדיף מינייהו אלא רבן שמעון בן גמליאל ודאי ענוותן הוה אמר רבי חביבין יסורין קבל עליה תליסר שני שית בצמירתא ושבע בצפרנא ואמרי לה שבעה בצמירתא ושית בצפרנא⁷ אהוריידיה דבי רבי הוה עתיר משבור מלכא כד הוה רמי כיסתא לחיותא הוה אויל קלא בתלתא מילי הוה מכויין דרמי בהתיא שעתא דעייל רבי לבית הכסא ואפי' הכי מעבר ליה קליה לקלייהו ושמעו ליה נחותי ימא ואפ"ה יסורי דר' אלעזר בר' שמעון עדיפי מדרבי דאילו ר"א בר"ש מאהבה באו ומאהבה הלכו דרבי ע"י מעשה באו וע"י מעשה הלכו ע"י מעשה באו מאי היא דהוה עגלא דהוה קא ממטו ליה לשחיטה אויל תליא לרישיה בכנפיה דרבי וקא בכי אמר ליה זיל לכך נוצרת אמרי הואיל ולא קא מרחם ליתו עליה יסורין וע"י מעשה הלכו יומא חד הוה קא כנשא אמתיה דרבי ביתא הוה⁸ שדיא בני כרכושתא וקא כנשא להו אמר לה שבקינהו כתיב ורחמיו על כל מעשיו אמרי הואיל ומרחם נרחם עליה כולוהו שני יסורי דר' אלעזר לא שכיב איניש בלא זמניה כולוהו שני יסורי

הערות הגרי"ש אלישיב מסכת בבא מציעא דף פה עמוד א

אמתיה דרבי וכו'. קיי"ל צער בעלי חיים דאורייתא אא"כ לתועלת, (רמב"ם ורמ"א רע"ב ס"ט) והשתא ילה"ע מה סברא אמתא דרבי [דחזינן בכ"מ שחז"ל למדו ממנה דברים ועי' מש"כ בר"ה כ"ו ב] ובוודאי עשתה כדן, וגם מה הוצרך רבי לטעמא ד"ורחמיו על כל מעשיו" תיפו"ל דהוא איסור גמור מדאורייתא. וצ"ל שלא היה בדעתה להרגם, אלא לטאטאם באופן שאי"ז צער כ"כ לאסור מצד צער בעלי חיים. ורבי אמר להשאירם בבית, ואמרי הואיל ומרחם נרחם עליה.

פתח עינים מסכת בבא מציעא דף פה עמוד א (H'ida)

זיל לכך נוצרת. פירוש דכבר נתקלקלו הבהמות בחטא אדה"ר ותקונם הוא השחיטה וכמו שכתבנו בעניותנו לעיל בברכו' גבי סוף אדם למות וסוף בהמה לשחיטה וכבר פירשו הראשונים כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה כלומר ששלימות האדם הוא למות על מטתו ושלמות הבהמה לשחיטה אמנם אם עליך הורגנו אף שאינו שלימות האדם ליהרג מ"מ בהיות הדבר עליך אנו חושבים זה שלימות כצאן טבחה שהוא שלימותם עכ"ד והוא הדבר אשר דברו רבי זיל לכך נוצרת שזהו שלימותך. ומאי דאמרי הואיל ולא קא מרחם ליתו עליה יסורין אפשר דהיה כח בידו לתקנו.

א"נ שהיה איזה חוטא מתגלגל בו ואם היה על יד רבי שחיטתו והכש' אכילתו היה נתקן כמו שאירע מעשה לרבינו מהרח"ו צ"ל וכתוב בס' חזיונות שראיתי כתוב מטהרת ידו יד הקדש [וכזה ראיתי בס' לקוטי תורה הנדפס מקרוב עם טעמי מצות וכתוב שם פ' ראה כי הכי קר"ה לרבינו האר"י צ"ל בעז אחד אשר בא ונסמך על שלחנו וידע רבינו שהיה נפש אדם מגולגל בו וצויה לשחטו בכונה וכו' ע"ש]

א"נ לפי פשוטו דהא מיהא היה לו לרחם כי בפעם ההיא יצילהו:

Les mots du jour à apprendre :

Même si	אפ"ה - אַפְלוּ הָכִי
Il était	הָוָה
Laisse-les	שְׁבִינְהוּ

Programme du jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chelema de
Chimon ben Moche

נט: ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

ולזה נאמרה הא דלא חשיב ליה לגבי מצות בני נח משום דמילה לאו לגבי נח נאמרה אפי' מקודס סיני אלא לזרע אברהם לחודיה והשתא נמי זרע אברהם דהיינו ישראל הוא דנהיגי בה: בני ישמעאל לייחוס. השתא: בני קטורה. אותן ששה שנוולדו לאברהם הן עממן לא לחייבו וימא השתא דלא מל אברהם כל בניו שהיו לו בחייו: לרצום בני קטורה. אותם ששה לבדם ולא זרעם אבל אברהם נצטוו לכל הנולדים לו: לא הוסיף בשר באינה דכתיב הנה נתתי לכם את כל עשב וגו'. לכס ולחיות נתתי העשבים והאילנות ואת כל ירק עשב לאכלה אבל לא חית הארץ נמנה לכס: ירק עשב. שהפקרתי לאדם לאכול נתתי לכם מעשקו את כל אפי' בהמות וחיות: יכול אפילו לשרצים. יהא אבר מן החי אסור להם: ס"ל אף. מיעוט וכל ארץ ורקין מעטין: מאי סלמודא. היכי משמע דשרצים ממעטין מיניה דילמא בהמה וחיה ממעטין מיניה ולא שרצים: אמר רב הונא דמו. האי דמו ימירא הוא דהוה לי למכתב בשר בנפשו לא תאכלו דהיינו צעוד שהנפש צו אל תאכלו את בשרו האי בנפשו דמו למה לי וכי לא ידענא

את בריתי הפר לרבות בני קטורה אמר רב יהודה אמר רב אדם הראשון לא הותר לו בשר לאכילה דכתיב 'לכם יהיה לאכלה ולכל חית הארץ ולא חית הארץ לכם וכשבאו בני נח התיר להם שנאמר 'כירק עשב נתתי לכם את כל יכול לא יהא אבר מן החי נוהג בו ת"ל 'אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו יכול אף לשרצים ת"ל אך ומאי תלמודא א"ר הונא דמו מי שדמו חלוק מבשרו יצאו שרצים שאין דמם חלוק מבשרם מיתיבי ¹⁰ ורדו בדגת הים מאי לאו לאכילה לא למלאכה ודגים בני מלאכה נינהו אין כדרכה דבעי ¹¹ רחבה הנהיג בעיזא ושיבוטא מאי ית"ש ¹² ובעוף השמים מאי לאו לאכילה לא למלאכה ועופות בני מלאכה נינהו אין כדבעי רבה בר רב הונא דש ¹³ באווזין ותרנגולין לר' יוסי ברבי יהודה מאי תא שמע ¹⁴ ובכל חיה הרומשת על הארץ ההוא ¹⁵ לאתויי נחש הוא דאתא דתניא ר"ש בן מנסיא אומר חבל על שמש גדול שאבד מן העולם שאלמלא ¹⁶ (לא) נתקלל נחש כל אחד ואחד מישראל היו מזדמנין לו שני נחשים טובים אחד משגרו לצפון ואחד משגרו לדרום להביא לו סנדלבונים טובים ואבנים טובות ומרגליות ולא עוד אלא שמפשילין רצועה תחת זנבו ומוציא בה עפר לגנתו ולחורבתו ¹⁷ מיתיבי היה ¹⁸ יהודה בן תימא אומר אדם הראשון מיסב בגן עדן היה והיו מלאכי השרת צולין לו בשר ומסננין לו יין הציץ בו נחש וראה בכבודו ונתקנא בו התם בבשר היוורד מן השמים מי איכא בשר היוורד מן השמים אין כי הא דר"ש בן חלפתא הוה קאזיל באורחא פגעו בו הנך אריותא דהוו קא נהמי לאפיה אמר ¹⁹ הכפירים שואגים לטרף נחיתו ליה תרתי אמטמתא חדא אכלוה וחדא שבקוה אייתיה ואתא לבי מדרשא בעי עלה דבר טמא הוא זה או דבר טהור א"ל אין דבר טמא יורד מן השמים בעי מיניה ר' זירא מר' אבהו ירדה לו דמות חמור מהו א"ל יארוד נאלא הא אמרי ליה אין דבר טמא יורד מן השמים: ר"ש אומר אף על הכישוף: מ"ט דר"ש דכתיב

נפש זהו הדם אלא לומר לך מי שדמו חלוק מבשרו שהדם קרוי נפש והבשר בשר ילאו שרצים שאין דמן חלוק מבשרן שאין דמם קרוי דם שכשהחירו ישראל על הדם לא החירו על דם שרצים משום דם אלא משום שרצים כבשר והכי אמרינן בכריתות צ"ל דם שמיטה (דף נא): דם שרצים הותרו צו משום שרץ לוקה משום דם חיה לוקה: בדרגה הים. לאדם הראשון נאמר: פגיה עשיא ושיבוטא. קשר קרון לדג צדיס על שפת הים ושיניהם מנהיגין אותם: מהו. לוקה משום מנהיג בכלאים או לא. חורש בשור ובחמור לאו דוקא דכל תרי מיני נמי אסירי צב"ק בשור שנגח את הפרה [נד:]: דש באווזין ותרנגולין לרבי יוסי בר' יהודה מהו. בהשוכר את הפועלים [צ"מ 65]: תנן היה עושה בידיו אבל לא ברגליו ברגליו אבל לא בידיו הכי זה יאכל כדכתיב [דברים 25] כי תבא בכרם רעך וגו' צביאת פועל הכמוז מדבר ר' יוסי בר יהודה אומר אינו אוכל עד שיעשה בידיו וברגליו וקמצעיא ליה לרבה דש באווזין ותרנגולין שאין להם אלא רגלים מהו מי עבר עליהו משום לא תחוס שור [שם 66] או לא ידיו ורגליו בעינין כשור וליכא או דילמא כל כמו כשור בעינין והא איכא. אלמא בני מלאכה נינהו: וכלל חיה הרומשת. ואי לאו לאכילה חיות בני מלאכה נינהו: ומשני יהוא לאפיוי נחש. ולמלאכה דנחש בר מלאכה ניהו קודם שנתקלל לילך על גחון: חבל. ²⁰ הפסד לשון אהה כל חבל לשון כער וקבל הוא. כלומר ²¹ הפסד צא לעולם ויש לקבול על שמש וכו': סנדלבונין. שם אבן טוֹב: זולין לו בשר. אלמא הותר לו לאכול בהמות וחיות: נהמו לאפיה. לאכלו: ירדה דמוס חמור מהו. מי אמר הא ודאי דבר טמא הוא ואסור: ירוד נאלא. ²² תנין שוטה. עוף ששמו תנין והוא שוטה וצוכה ומספיד תמיד וכל תנין ²³ דצמקרא מתרגמינן ירודין: הא אמרו ליה אין דבר טמא יורד מן השמים. ודבר שאינו הוא ואם ישנו טהור הוא:

מלבי"ם בראשית שם

ויאמר אלהים. יחד לבני אדם שיאכלו כל עשב זרע זרע. היינו זרועי העשב כגון התבואה והקטניות, וכן מן העץ יאכלו הפרי, ולחית הארץ יחד ירק עשב לא הפרי. כן פי' הרמב"ן, אולם מבואר שלאדם נתן

רמב"ן בראשית פרשת בראשית פרק א פסוק כט

[...] אבל נתן לאדם ולאשתו כל עשב זרע זרע וכל פרי עץ. ולחית הארץ ולעוף השמים נתן כל ירק עשב, לא פרי העץ ולא הזרעים. ואין מאכלם יחד כלם בשוה, אך הבשר לא הורשו בו עד בני נח כדעת רבותינו. והוא פשוטו של מקרא:

ומסר את הכל בין העשב בין הפרי. וכן העץ והפרי, הפרי לאכול והעשב והעץ ליתר תשמישיו, וע"ז אמר נתתי לכם את כל, לכם יהיה לאכלה מה שראוי לכם לאכילה. אבל לכל חית הארץ מסר רק ירק של העשב. העליון והקש של התבואה וירק העץ בכלל, לא הפרי. ומבואר שבעת הבריאה לא נתן לחיות הטורפות רשות לטרוף בע"ח ולאכלו, כן לא אכלו אז פירות רק התבן והקש שזה מקלקולי החטא, וע"כ לעתיד שיתוקן העולם אריה כבקר יאכל תבן, וכן לא הותר לאדם לאכול בשר, שכ"ז נעשה אחר החטא נשתלה תאוה לחיות הטורפות אל הבשר והאדם מכללם וכבר בארו החוקרים שהאדם משורש יצירתו לא נברא לחיות מן הבשר, שכן נראה מבריאת השנים והמלתעות שלו, והחיות הנוחות בטבעם הם החיים מן הצמחים, וכן עמים רבים בהודו החיים מן הפירות נוחים בטבעם יותר, וכן אדם נולד במזרח באזיא, ושם נמצא צמחים רבים שי"ל שקוי ומוח ושמונית במקום בשר, רק בני נח שעתידים להתפרד על כל הארץ הותר להם בשר, ובפ' נח יתבאר טעם העקרי לזה:

והיה זה, מפני שבעלי נפש התנועה יש להם קצת מעלה בנפשם, נדמו בה לבעלי הנפש המשכלת, ויש להם בחירה בטובתם ומזוניהם, ויברחו מן הצער והמיתה. והכתוב אומר מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ (קהלת ג כא):

וכאשר חטאו, והשחית כל בשר את דרכו על הארץ, ונגזר שימותו במבול, ובעבור נח הציל מהם לקיום המין, נתן להם רשות לשחוט ולאכול, כי קיומם בעבורו:

ועם כל זה לא נתן להם הרשות בנפש ואסר להם אבר מן החי. והוסיף לנו במצות לאסור כל דם, מפני שהוא מעמד לנפש, כדכתיב (ויקרא יז יד) כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא ואמר לבני ישראל דם כל בשר לא תאכלו כי נפש כל בשר דמו הוא, כי התיר הגוף בחי שאינו מדבר אחר המיתה, לא הנפש עצמה. וזה טעם השחיטה, ומה שאמרו (ב"מ לב ב) צער בעלי חיים דאורייתא. וזו ברכתנו שמברך "אשר קדשנו במצותיו וצונו על השחיטה". ועוד אדבר בענין המצוה בדם בהגיעי שם (ויקרא יז יא - יד), אם גומר השם עלי:

פלא יועץ - בעלי חיים

אמרו רז"ל צער בעלי חיים דאורייתא וצריך להקדים מזונותיהם קודם שיאכל הוא כמו שלמדו מפסוק ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת שהם תלויים בו והוא תלוי במי שאמר והיה העולם וכבר ספרו מעשה בזמן הר' האר"י ז"ל בא' שנענש במיתת בניו על צער אפרוחים קטנים שהיה להם סל לעלות במעלה אחר אמן ואשתו גם בלא דעת הוציאה הסל ונענש ישמע חכם ויוסף לקח לקיים צוואת ר"י החסיד שלא לגדל אפרוחים כלל כי לא יוכל לעמוד על המשמר שלא יהיה להם צער ועל הרוב אין מצליחים שרובן מתים מחמת נפילה או יהיו מאכל לחתולים ועכברים וכדומה וזהו צער בנפש לכן ההעדר טוב ואפשר לעולם שיתקיים ע"י הגויים כי להם יאתה להתעסק בישובו של העולם הזה וכן לא טוב לגבר לגדל עופות אלא בשעה שמצטרך יקנה וישחוט ואם אינו מוצא בכל עת וצריך שיהיו מוכנים אצלו יזהר מאד ויצוה את בניו ואת כל בני ביתו להיות זהירים ליתן להם את אכלם בעתם כי מזונותיהן עליו וקשה ענשן ובפרט אם הם סגורים בכלוב צריך לרחם עליהם ביותר ולהקדים מזונותיהם לבל יכשל בעון צער בעלי חיים ומזה יש ללמוד לכל הסמוכים עליו כגון בני ביתו ומשרתיו ומשרתי הקהל שהם כתרנגולים הסגורים בכלוב שעיניהם תלויות על בעה"ב וצריך להזדרז ולדחוק עצמו ליתן להם את אכלם די מחסורם בעתם שיאכל הוא ובמדה שאדם מודד בה מודדים לו גם ה' יתן לו די מחסורו דבר בעתו והנה נחלקו הפוסקים אי צער בני אדם הוא מדאורייתא כמו צער ב"ח כי יש אומרים שמכל שכן הוא ויש אומרים דלא נאמר איסור זה מדאורייתא אלא בבעלי חיים שאין בהם דעת לסבול ולקבל ועכ"פ נקוט מיהא שצער ילדים קטנים שאין בהם דעת הוא מדאורייתא וצריך ליזהר מאד שלא לצערם (וכמ"ש בער' יונק) ושלא לצער לשום גברא כי האלקי"ם יביא במשפט על כל נעלם ופי' רז"ל שאפי' הרג כינה או רקק בפני חבירו ונמאס ונצטער עתיד ליתן את הדין אעפ"י שלא נתכוון לצער או לזאת יחרד האיש וילפת וכל אשר בכחו לעשות יעשה למען יהיה רוח הבריות נוחה הימנו ואף אם נגזר על אדם שיצטער כמעשהו ממנו לא יפול הנופל ממנו (ונכתוב עוד בערך רחמנות):

Les mots du jour à apprendre :

A été permis	הוֹתָר
Quel est l'enseignement ?	מֵאֵי תִּלְמוּדָא
Viens écoute	תָּא שְׁמַע

Biographies:

פתח עינים / חיד"א - H'ida

Rabbi Haim Yossef David Azoulay, plus connu par son acrostiche le H'ida, est le descendant d'une lignée importante d'Espagne (Castille) et du Maroc (Fès), dont le célèbre Rav Avraham Azoulay auteur du H'essed LéAvraham, élève de Rav Haim Vital et proche du Ramak. Il est né en 1724 à Yeroushalaim et décède en 1806 à Livourne (où il remplit la fonction de Rav pendant les dernières années de sa vie). Son corps a été emmené en Israël en 1960 et est inhumé dans le cimetière de Har Hamenouh'ot à Yeroushalaim (avec la participation de Rav Mordekhai Eliyahou zatsa"l).

Il était considéré comme l'un des Grands de sa génération en Orient et en Italie. Versé aussi bien dans la Torah écrite, le Talmud, la Halakha et la Kabbala, il est l'auteur de très nombreux ouvrages sur tous ces divers domaines. Il était aussi un grand bibliographe et son livre le 'שם הגדולים' est une des principales sources de connaissance des auteurs jusqu'à sa période. Il a énormément voyagé (Israël, Egypte, Afrique du nord et la majeure partie de l'Europe) et a ainsi pu rapporter dans ses livres ce qu'il avait appris des différents endroits.

Elève Mouvhak de Rabbi Yona Navon' (auteur du Nihpé Békessef), il étudie ensuite auprès de Rabbi Haim Benatar (le Or Hah'aim), de Rabbi Ytshak Hacohen Rapaport, et enfin auprès de Rav Chalom Char'abi à la Yeshiva de Bet E-I.

Parmi ses nombreux grands ouvrages (qui sont cités par les décisionnaires de tous bords, Sefarad et Ashkenaz), on compte les fameux Birkei Yossef et Mah'zik Berakha (commentaires sur le Choulhan Aroukh), les responsa Haim Choel et Yossef Omets. Le Petah Enaim est un commentaire sur les Hagadot du Chas. Il a aussi rédigé un commentaire sur le Sefer Hassidim du Richon Rabbi Yehouda Hassid.

ספר חסידים – Sefer H'assidim

Rabbi Yéouda de Ratisbonne, plus communément appelé Rabbi Yéouda H'assid, est un éminent Rav allemand de la période des Richonim, né environ en 1150 à Spire et mort en 1217 à Ratisbonne. Il est un des fondateurs du mouvement « H'assidei Ashkenaz » et descendant de la célèbre famille Kalonymus qui, de génération en génération, a contribué pendant de nombreux siècles à l'enrichissement de l'érudition juive à Babylone, en Italie et plus tard en Allemagne, subissant les exils lors des croisades.

Il fut le Roch Yechiva de Regensburg (ou Ratisbonne) et l'on compte parmi ses élèves le Rokéah', le Or Zarou'a, le Smag et le Tossaphiste Rabbi Baroukh ben Shmouel de Mayence, auteur du Sefer Ha'Hokhmah etc... Beaucoup de ses illustres contemporains le consultaient et citaient ses opinions. Le Tachbets contient certaines des décisions halakhiques de Rabbi Yehouda Hassid que cite, par ailleurs, à plusieurs reprises Rabbi Meïr de Rottenburg. Le Or Zaroua, parle de son « Grand et sage Maître » comme du pilier sur lequel s'appuient nombre de ses décisions.

On suppose qu'il est l'auteur de plusieurs grands ouvrages, mais par pudeur il interdisait que son nom apparaisse. Le plus important de ses livres est le Sefer Hassidim, compilant des textes de grande valeur sur la Halakha, les Mihaguim et le Moussar. Il est aussi l'auteur du célèbre Chir Hakavod (« An'im Zémirot »).

Liste des 81 Sougiot étudiées sur Matmidim

Sougiot de Brah'ot

1. Birkot Hatorah
2. Choméa Kéoné
3. Arévout
4. Kavana dans le Chema
5. Position pour le Chema
6. Méah Brah'ot
7. Amen Yetoma
9. Les quantités pour les Brah'ot
10. Les Brah'ot de consommation
11. Brah'a Chééina Tsrih'a
12. Ikar Vétafel
13. Méein Chaloch

14. Brah'a sur un interdit
15. Anigrone
17. Birkat Haguefen
18. Natei Inchei
19. Birkat Haréah'
22. Les jus
23. Trima
24. Pat Kisin (1)
25. Pat Kisin (2)
26. Les Apéritifs
- 27-31 Zimoun
32. Tefilat Haderekh

- 33 -34. Birkat Hagomel
38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit
39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli
40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot
41. Hatov Véhamétiv sur le vin
42. Cheva Brah'ot (1)
43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot
46. Birkat Halevanah
- 47-49. H'azarat Hachats'

Sougiot sur les H'aguim

- Hanouka**
8. Emplacement de la Hanoukia
  44. Ner Ich oubeto
  45. Ner Ich oubeto (2)
- Pourim**
16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim
- Pessah**
20. Biour H'amets
  58. Bedika des miettes

Sougiot générales

37. Bal Tossif
50. Tokh Kédé Dibour
- 51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera
53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o

54. Mitsvot lav lihanot nitanou
- 55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama

57. Zerizim makdimim lemitsvot
71. 72. Haossek Bamitsva Patour Minhamitsva

- Sefirat Haomer**
21. Un seul grand compte
- Roch Hachana**
35. Les trois Livres

Chabbat – Melekhet Mah'chevet

59. 60. 61. Mit'assek
62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven

65. 66. 67. 68. Psik Réchek
69. 70. Melakha chééina tsrikha légoufah

75. 76. 77. 78. 79. Grama
80. Chinouy

- Soukot**
36. Mitstaer

Hachkafa- pensée juive

81. Tsaar Baalei Haim

Yorei Dé'ah

73. 74. Maaser sur les gains